

Život / Entropie / Negentropie / Úsilí / Čas / Setrvačnost

Život je aktivní úsilí dostat se alespoň kouskem vlastní tvorby, vlastního činu trochu proti proudu. Proudem tu je sám tok času, jehož směr obvykle zcela špatně chápeme: čas přichází z budoucnosti a směřuje přes přítomnost do minulosti. Naproti tomu lidské úsilí (ostatně nejen lidské) se zaměřuje proti tomuto směru: nechává minulost za sebou a sází všechno na budoucnost. Právě v tomto smyslu se jeví tělo jako zátěž, jako překážka, protože duch směřující do budoucnosti je cítí jako nějaké břemeno, které nám brání jít rychleji a bytostněji vstříc tomu „pravému“, které naopak zase přichází samo nám vstříc. Subjektivní usilování archaických lidí o nápodobu archetypů bylo nutně vnitřně rozporné: jako úsilí znamenalo fakticky směřování do budoucnosti, ale prožíváno bylo jako odvrát od vlastní nahodilosti a jako identifikace s pravzorem. Směřování času je jednak příchod do přítomnosti, ale potom odplývání do minulosti. Základnou všeho úsilí, zaměřeného „proti proudu“, jsou zajisté setrvačnosti: vyšších úrovní lze dosahovat pouze za předpokladu, že něco z minulých úspěchů se podařilo zachovat, aby bylo jednak nač navazovat, zejména však na čem stavět. Setrvačnosti jsou jakýmsi nezbytným materiálem či spíše „polotovarem“, který je dále formován, utvářen novým úsilím. Něco z výsledků tohoto úsilí pak má sloužit jako materiál či polotovar pro další, nová úsilí. Jestliže život chápeme jako specifickou formu negentropického směřování, můžeme říci, že toto negentropické úsilí je spjato (a podmíněno) se zadržováním entropického spádu. To platí jak obecně pro životní procesy, tak pro předživý vesmír, a ovšem také pro lidskou společnost a dějiny. Tato instrumentální stabilita však není cílem, ale pouhým nezbytným prostředkem onoho rozhodujícího úsilí, udělat několik kroků proti „proudu.“

(Písek, 950812-1.)